

לפני 3 שנים, ביטל תיקון 3 את האפשרות לחסוך בקופת גמל לטווח ארוך, ולקבל את הכספים כסכום חד-פעמי בקופות גמל בהפקדות מתאריך 1.1.08. למעשה, המדינה שינתה את תכלית קופות הגמל ועקב כך חוסל אפיק השקעה זה. כל עוד תיקון 3 לא יבוטל, כמעט כל אזרח בין 30 ומעלה לא יזכה לקבל קצבת שאירים כאשר בן/בת הזוג ילך לעולמו, זאת למרות שבמשך כל ימי חייהם כבוגרים שילמו את דמי הביטוח הלאומי.

באנגליה כבר הבינו שתיקון 3 שלהם מהווה פגיעה חמורה בנכסי החוסכים ומנוגד לחוקי יסוד, ושנה הצעה לבטלו. אין שום סיבה נראית לעין שחברי הכנסת בישראל לא ירימו את הכפפה ויפעלו לביטולו או לכל הפחות לעריכת שינויים שיאפשרו לחוסכים לחסוך כספים באופן "הוני" באמצעות קופות הגמל.

למעשה, המדינה חסמה אפיק השקעה חיוני זה בטענה כי האפשרות של קבלת קצבה חשובה יותר וכלכלית יותר לעת זקנה, ולא תאפשר לחוסכים "הזקנים" לבזבז את כספם על "שטויות". האמנם? האם באמת המדינה דואגת "לזקניה"? האם באמת הפקידים במשרד האוצר, במס הכנסה וכמה מחברי כנסת לא ישנים בלילה מרוב דאגה לאזרחי ישראל?

משרדנו כבר האיר את תשומת ליבם של חברי כנסת בעניין. כבר ביולי 2009 נשלח מכתב לח"כ חיים כץ-י"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, שיבחן את האפשרות לבטל את התיקון. במכתב התשובה השיב הח"כ: "בימים אלה אני מקיים דיון מול אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר על הכנסת שינויים ותיקונים בתיקון מס' 3". אלא, שמאז ועד היום התיקון לא שונה או בוטל.

מה מסתתר מאחורי תיקון 3?

ניכר כי מטרת פקידי האוצר ומס ההכנסה היא, כי החוסכים יקבלו את חסכונותיהם אך ורק כקצבה. כך הם ילכדו בסעיפיו "הסוציאליים" של חוק הביטוח הלאומי. על-פי החוק, כאשר בן זוג נפטר, קמה הזכאות לקצבת שאירים. נכון להיום, סעיף 238

התיקון והקלקול

בעקבות תיקון 3 לתקנות קופות הגמל מצטמצם הסיכוי לקבל קצבת שאירים מביטוח לאומי ■ למי הזכויות על הכסף שלנו?
 נותב: ירון טבצ'ניק

לחוק הביטוח הלאומי למעשה שולל את הזכות לקבל קצבת שאירים של בן הזוג למי שהכנסתו המרבית עומדת מעל ל-4,735 שקלים לחודש. למעשה, תיקון 3 מעלה את קצבת החיסכון של כל חוסך מעבר לרף שהציבו בחוק ומביא לשלילת קצבת השאירים באופן מיידי. מי שירצה לערער על החלטת המוסד לביטוח לאומי בנוגע לדחיית הקצבה יצטרך לתבוע את מדינת ישראל ולהוציא על כך אלפי שקלים. יחד עם זאת, ניתן לבקש סיוע

- **2003** – תיקון 132, מיסוי ריבית על רווחים ריאליים בקופות הגמל.
- **2005** – שינויים למשיכה לחוסכים שכירים.
- **2006** – תיקון 3, שונו כללי משיכה לחוסכים עצמאיים, ובו למעשה ביטלו את האפשרות למשוך את הכספים לאחר 15 שנה.
- **2007** – תיקון 153, שינויים בסכומי ההפרשות לזיכוי והניכוי שסיבך ובלבל את אנשי המקצוע, החשבים, אנשי תוכנה והחוסכים.

ברורה: האם התקנות והחוקים, דוגמת תיקון 3, למעשה פגעו באחת מזכויות היסוד החשובות ביותר – **זכות הקניין**? האם אפשר שלא להתחשב ברצונו של החוסך לקבל את כספו באופן שהוא יבחר לנכון?

בשנת 1992, ערב "המהפכה החוקתית", הוכרה זכות הקניין כזכות חוקתית. פסקי דין מכוננים רבים דנו בהיקפה. שופטים, ובראשם נשיא בית המשפט העליון הפרופסור אהרון ברק, התפלמסו על מעמדה, אשר התייחס לזכות הקניין כאל זכות במעמד "על-חוקתית", אשר ביכולתה לבטל חוקים העומדים בסתירה לה.

זכות הקניין מעוגנת בסעיף 3 לחוק היסוד, "אין פוגעים בקניינו של אדם" ואולם, ניתן לפגוע בזכות זו בהתקיים מספר תנאים מצטברים ובהם: שהחוק הולם את הערכים של מדינת ישראל, החוק נועד לתכלית ראויה, הפגיעה בזכות הקניין היא במידה שאינה עולה על הנדרש. לגבי התנאי השלישי, כלל לא ברור שהרפורמות והתקנות בעשור האחרון לא פגעו בזכות הקניין של החוסך במידה "שאינה עולה על הנדרש".

קניינו של החוסך

אין מחלוקת כי הכספים הנצברים בתוכניות פנסיוניות "נופלים" להגדרה של "רכוש" הנכללת בתוך זכות הקניין, ורכוש זה הוא קניינו הבלעדי של החוסך. בדיוק בנקודה הזו עולה השאלה, האם התקנות שתוקנו בעשור האחרון בעניין זה פגעו בזכות הקניין של החוסך?

בימים אלו ח"כ פאינה קירשנבאום – יו"ר ועדת המשנה לביטוח ושוק ההון, מובילה מהלך להחזרת האפיק ההוני כבעבר. לדבריה, כפי שאמרה בראיון לעיתון "funder" באוגוסט האחרון, "הציבור היום פחות חוסך, ויתכן אף כי זה אחד הגורמים לבועת הדל"ן". אין ספק כי ברגע שמדינת ישראל חסמה הלכה למעשה את האפשרות לקבל את כספי החיסכון באופן "הוני", המשקיעים חיפשו אלטרנטיבות מגוונות, שאחת מהן היא רכישת נדל"ן.

עו"ד ירון טבצ'ניק, יועץ פנסיה. מומחה בדני פנסיה, דיני עבודה ותנאים סוציאליים.

באנגליה כבר הבינו שתיקון 3 שלהם מהווה פגיעה חמורה בנכסי החוסכים ומנוגד לחוקי יסוד, וישנה הצעה לבטלו. אין שום סיבה נראית לעין שחברי הכנסת בישראל לא ירימו את הכפפה ויפעלו לביטולו או לכל הפחות לעריכת שינויים שיאפשרו לחוסכים לחסוך כספים באופן הוני, באמצעות קופות הגמל

אין מחלוקת כי הכספים הנצברים בתוכניות פנסיוניות "נופלים" להגדרה של "רכוש" הנכללת בתוך זכות הקניין, ורכוש זה הוא קניינו הבלעדי של החוסך. בדיוק בנקודה הזו עולה השאלה, האם התקנות שתוקנו בעשור האחרון בעניין זה פגעו בזכות הקניין של החוסך?

משפטי במשרד המשפטים, אשר מותנה בעמידה בקריטריונים מסוימים.

פגיעה בחוקי היסוד

אין ספק כי קובעי המדיניות בתחום זה ובראשם אנשי האגף לשוק ההון במשרד האוצר מעוניינים להיטיב עם החוסכים בתוכניות לטווח ארוך, אך לעיתים נדמה כי "האקטיביזם" במשרדי האגף פוגעני ומבלבל, וגורם לחוסר יציבות בתחום שאמור להיות רגוע, שלו ושקט, במיוחד לציבור החוסכים.

נסקור בקצרה את ההתפתחות בשנים האחרונות: ■ **2000** – תיקון 120, משיכה שלא כדין קצבה.

■ **2008** – תיקון 3, שסיווג מחדש את תכלית התוכניות.

רבים מאנשי המקצוע סבורים, כי התקנות הרבות שתוקנו בעשור האחרון מצביעות על כך כי אנשי האוצר צעדו יותר מידי רחוק ולאוו דווקא לכוון הנכון, תוך שהם מכניסים את ידיהם עמוק לכיסו של החוסך, עד כדי כך שהם כופים עליו להפקיד ולפדות את הכספים, שהוא עצמו חסך בעמל רב, כראות עיניהם, וכי הם אלו שיכולים לקבוע עבורו מה טוב בשבילו.

ההיבט המשפטי

שינויים מרחיקי לכת אלו מעלים שאלה משפטיות